

Samtidig användning av de vanligaste läkemedlen och alkohol

Publicerad 15.4.2011. Uppdaterad 1.12.2016

Vanlig alkoholanvändning inverkar i allmänhet inte märkbart på de vanligaste läkemedlens effekt. Samtidig användning av läkemedel och alkohol bör dock undvikas i mån av möjlighet. Eventuella interaktioner är i regel lindriga, men i vissa fall kan interaktionerna vara mycket obehagliga, skadliga eller till och med dödliga. Eventuella skador kan uppstå särskilt när en underliggande sjukdom är dåligt kontrollerad. Samtidig användning av alkohol och läkemedel i berusningssyfte kallas blandanvändning och det kan vara avsiktligt eller oavsiktligt.

Även om det inte skulle finnas någon direkt interaktion, kan användningen av alkohol öka risken för biverkningar och sakta ner återhämtningen av det allmänna hälsotillståndet. Också upptagningen av läkemedlen kan försämrats. Kontinuerlig användning eller höga doser lämpar sig inte för någon typ av medicinering. I sådana fall kan läkemedlet bli ineffektivt, det kan bildas skadligt höga mängder av giftiga ämnesomsättningsprodukter i kroppen, levern kan överbelastas eller så kan läkemedlens effekt plötsligt öka. Också alkoholens effekt kan bli för kraftig.

Interaktioner mellan läkemedel och alkohol uppstår sannolikt lättare hos kvinnor och äldre. Vissa läkemedel kan i sig innehålla alkohol, vilket särskilt bör beaktas om man använder läkemedel som anges i tabell 1. Man bör beakta att det fortfarande kan finnas läkemedel i kroppen, även om man inte längre kan märka några effekter. En engångsportion alkohol kan öka effekten hos en läkemedelskombination, medan kontinuerlig alkoholanvändning kan minska den (och tvärtom). Eventuella interaktioner och hur allvarliga de är kan alltså vara svårt att bedöma.

Tabell 1. Läkemedel som inte får användas med alkohol.

Verksamt ämne	Handelsnamn (t.ex.)	Användning (bl.a.)	Biverkningar
disulfiram*	Antabus	alkoholberoende	antabusreaktion: ansiktsrodnad, huvudvärk, värmeökning, sänkt blodtryck, kräkningar
metronidazol**	Flagyl, Trikozol Metronidazol Helipak	bakterieinfektioner, parasitbehandling	
tinidazol***	Fasigyn	bakterieinfektioner, parasitbehandling	

* Alkohol bör undvikas i upp till 2 veckor efter att man slutat ta disulfiram.

** Alkohol bör undvikas i minst 48 timmar efter att man slutat ta metronidazol.

*** Alkohol bör undvikas i minst 72 timmar efter att man slutat ta tinidazol.

Alla läkemedel som dämpar det centrala nervsystemet, speciellt sömnmedel, kan i värsta fall orsaka dödliga risksituationer tillsammans med alkohol. Alkohol ska heller inte användas med muskelrelaxanter eller lugnande läkemedel. Med antibiotika kan man i regel använda alkohol i måttliga mängder, men det finns undantag, såsom metronidazol (bl.a. Trikozol, Flagyl) och tinidazol (Fasigyn) (tabell 1). Alkohol kan användas med antiinflammatoriska läkemedel. Antiinflammatoriska läkemedel kan dock vid kontinuerlig användning orsaka magrelaterade biverkningar som kan förvärras av alkohol. Paracetamol (bl.a. Panadol) är ett vanligt smärtstillande medel som inte bör användas med alkohol eftersom risken för en dödlig leverskada ökar betydligt. Alkohol bör inte användas med opioider som används för smärtlindring. Alkohol interagerar med vissa antidepressiva läkemedel och psykofarmaka, men i allmänhet är alkohol tillåtet i måttliga mängder. Å andra sidan kan alkoholen i sig ha en negativ inverkan på humöret och därmed

försvaga den antidepressiva medicineringens effekt. Om läkemedlet orsakar trötthet eller dåsighet som biverkning – även om det inte är fråga om ett s.k. CNS-dämpande läkemedel – bör man inte använda alkohol samtidigt. Sådana kombinationer kan vara vissa antihistaminer som används vid behandlingen av allergier.

Tabell 2. Läkemedel som inte bör användas med alkohol (orsakar en särskild risk).

Läkemedelskategori	Verksamt ämne (t.ex.)	Handelsnamn (t.ex.)	Biverkningar / att beakta vid samtidig användning
Sömnmedel	midazolam, zolpidem, tsopyklon, temazepam	Dormicum, Stilnoct, Imovane, Tenox	förlamning av centrala nervsystemet, andningsförlamning, trafikrisker, alkohol kan störa sömnkvaliteten
Lugnande läkemedel	oxazepam, diazepam, lorazepam, hydroxizin	Opamox, Diapam, Temesta, Atarax	förlamning av centrala nervsystemet, andningsförlamning, trafikrisker
Opioider	kodein, tramadol, buprenorfin, fentanyl, oxikodon	Panacod, Codesan Comp, Tramal, Norspan, Durogesic, Oxynorm	förlamning av centrala nervsystemet, andningsförlamning, trafikrisker
Antiepileptiska medel, Läkemedel för nervsmärta	natriumvalproat, klobazam, pregabalin	Absenor, Deprakine, Frisium, Lyrica,	förlamning av centrala nervsystemet, andningsförlamning, trafikrisker
Muskelrelaxanter	tizanidin, orfenadrin	Sirdalud, Norflex	förlamning av centrala nervsystemet, andningsförlamning, trafikrisker
Smärtstillande medel	paracetamol	Para-Tabs, Panadol	leverskador

Tabell 3. Läkemedel som kan interagera med alkohol.

Läkemedelskategori	Verksamt ämne (t.ex.)	Handelsnamn (t.ex.)	Biverkningar / att beakta vid samtidig användning
Antiinflammatoriska medel	ibuprofen, ketoprofen, aspirin (acetylsalicylsyra)	Burana, Ibumax, Ketorin, Aspirin	skador i mag-tarmkanalen
Antidepressiva medel och psykofarmaka	amitriptylin, klomipramin, nortriptylin, quetiapin	Triptyl, Anafranil, Noritren, Ketipinor	alkohol kan förvärra depressions- och affektiva symtom, alkoholens effekt kan förstärkas, trötthet, koncentrationsförändringar, leverskador, koordinationsstörningar
Läkemedel mot halsbränna	ranitidin	Zantac, Ranixal	alkoholens effekt förstärks, alkoholen irriterar mag-tarmkanalen
Blödförtunnande läkemedel	warfarin	Marevan	warfarinets effekt förändras (blödningar, blodproppar)
Blodtrycksläkemedel			förändringar i blodtrycket, se Alkohol och blodtryck

		i regel ingen interaktion (se tabell 1)
--	--	---

Vissa läkemedel får alltså under inga omständigheter användas med alkohol. Dessa läkemedel är dock ganska få till antalet (tabell 1). Däremot finns det väldigt många olika läkemedel som inte bör användas tillsammans med alkohol på grund av möjliga biverkningar (tabell 2). Dessa biverkningar kan i vissa fall vara dödliga – speciellt läkemedel som verkar på centrala nervsystemet och paracetamol bör man vara särskilt försiktig med. Ju flera olika läkemedel man använder, desto större är risken. Det kan finnas märkbara skillnader mellan läkemedel som hör till en viss läkemedelskategori när det gäller hur väl de passar ihop med alkohol.

Den här artikeln är endast vägledande, eftersom det är omöjligt att göra en detaljerad lista över interaktionerna mellan alkohol och olika läkemedel. Du kan få information om eventuella interaktioner mellan alkohol och de läkemedel du använder till exempel av din läkare, på apoteket, bipacksedeln eller i nättjänsten laakeinfo.fi. Av de ovan nämnda källorna kan du också fråga hur hög risk en samtidig användning innebär för just dig.

Veli-Matti Surakka

provisor

uppdaterad av:

Niina Karttunen

provisor

link

Källor ►

Lähde verkko-osoite: <https://paihdelinkki.fi/fi/node/2535>